

۱۳۳۷، ۹۵

۹۴ ۸۵

سلسله تکرنگاشت‌های
الگوی اسلامی ایران پیشرفت

اندیشه دین‌شناخت پیشرفت، اندیشه ولایتمد مدیریت تغییر

www.ketabonline.ir

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی:

باید در طراحی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
بر چهار عرصه‌ی فکر، علم، معنویت و زندگی تکیه شود
که در این میان، موضوع «فکر» بنیانی‌تر از بقیه‌ی عرصه‌ها است

در دیدار اعضای شورای عالی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۱۳۹۱/۱۲/۱۴

سروشنامه	: آکوچکیان، احمد، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام دبیر	: اندیشه دین‌شناخت پیشرفت، اندیشه ولایت‌مدد مدیریت تغییر / احمد
آگهی، زمان و مکان	: بانی، زهرا صفری.
مخصات نشر	: تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، ۱۳۹۳.
مخصات نشر	: ۱۰۹ ص: مصور، جدول، نمودار.
فروتن	: سلسله نگارشات‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: ۳۱.
شابک	: ۳-۲-۷۶۱۱-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: شناخت (دین)
موضوع	: دین، فلسفه
موضوع	: معرفت - مباهای نهی - اسلام
شناسه افزوده	: دستچاپ فراهم، ۱۳۶۸ -
شناسه افزوده	: صفری، برار، ۱۳۶۳
شناسه افزوده	: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ۱۵۸ ۱۶۸ ۱۵۱/۱۶۸
رده بندی دیویی	: ۲۱۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۵۲۰۷۸

سلسله تک نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت:

اندیشه دین‌شناخت پیشرفت، اندیشه ولایت‌مدد مدیریت تغییر

نگارش: حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد آکوچکیان (دانشیار مرکز تربیت مربیان استراتژیک توسعه (رشد))
رضوانه دستجانی (کارشناس ارشد علوم و معارف قرآنی، پژوهشگر مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد))
زهرا صفری (کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث، پژوهشگر مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد))

ناشر: نشر الگوی پیشرفت، وابسته به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نوبت چاپ: اول، مهرماه ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۳-۲-۷۶۱۱-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۰۲۱ ۸۸۶۳۴۰۰۸ - ۰۲۱ ۸۸۰۱۴۶۴۸

www.olgou.ir

Email:olgou@olgou.ir

نشانی: تهران، خیابان جلال آل احمد، روبه‌روی بیمارستان شریعتی، شماره ۳
تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.
مسئولیت دیدگاه‌های بیان‌شده در این تک نگاشت بر عهده مؤلفان محترم است.

پیشگفتار

تعیین مبانی، ارکان، چارچوب و مسیر پیشرفت کشور در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باید با مشارکت گسترده و حضور همه جانبه دانشمندان، محققان، نخبگان دانشگاهی و حوزوی و جوانان این سرزمین صورت گیرد. به گواه تاریخ و تجارب گذشته، پیشرفتی همه جانبه و پایدار خواهد بود که بانی اسلامی و اقتضائات ایرانی در آن توأمان مورد توجه باشد.

اینک مرکز الگوی اسلامی ایران پیشرفت در آستانه اتمام سه سال تلاش‌های علمی، تخصصی و فکری درباره پیشرفت اسلامی ایران، برگزاری نشست‌های علمی و تخصصی، تأسیس اندیشکده‌های مرکز، انتشار صد مقاله، شش‌مند و تهیه نقشه راه تدوین الگو و انجام برخی از مراحل آن، در نظر دارد با هدف تولید دانش و گسترش و تعمیق ادبیات موضوعی در حوزه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، آثاری را به صورت تک‌نگاشت‌های علمی فاخر منتشر نماید. تک‌نگاشت نوشتاری تخصصی و نیمه مبسوط است که توسط یک پژوهشگر خبره در یک موضوع خاص نگاشته می‌شود. تک‌نگاشت از نظر حجم و محتوا فاصل مقاله و کتاب است و نویسنده با پردازش و تحلیل یافته‌ها و مطالعات تخصصی، مسیر و افزودن یافته‌های پژوهشی جدید خود و تحلیل جامع و منسجم آنها افق‌های تازه‌ای را در زمینه مورد بررسی می‌گشاید.

سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در مجلدات مختلف منتشر می‌شوند، حاصل تلاش جمعی از استادان، اندیشمندان و محققان دانشگاهی و حوزوی است که مراحل مختلف نگارش، ارزیابی، ویراستاری، تدوین و انتشار را با نظارت متخصصان و اهل فن گذرانده است و در اختیار صاحب‌نظران قرار می‌گیرد. در پایان از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده نویسندگان تک‌نگاشت‌ها و داوران و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که ما را در تهیه، تدوین و انتشار این سلسله یاری رساندند، تقدیر و تشکر می‌شود. امید است این محتوای علمی بتواند افق‌های نو و روشنی را در پیش چشم متخصصان دانشگاهی و حوزوی بگشاید و هر روز در طی مسیر تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گام‌های بلندتر و استوارتری برداشته شود.

فهرست

۵	چکیده
۸	سراغاز
۱۳	اول: نقشه جامع علم (اندیشه و دانش پیشرفت) و نگاشت معرفت‌شناختی آن
۱۵	چستی نداشت ادراک - نقشه جامع علم
۱۵	ضرورت این نگاشت
۱۶	دستاوردهای این نگاشت
۱۷	دوم: گذار معرفت‌شناختی به صورت مسئله اصلی
۱۷	اقتدار توسعه‌ای علم
۱۸	ما در آستانه یک انقلاب معرفت‌شناختی
۲۰	مسائل راهبردی عصر نوین فکر دین
۲۳	سوم: اندیشه خود ویژه ترقی
۲۳	۱- گذار به اندیشه خود ویژه ترقی
۲۶	۲- از اندیشه ترقی تا چند تجربه تمدنی
۳۵	چهارم: تفقه در دین، اندیشه دین شناخت دارای اقتدار - توسعه‌ای
۳۵	تفقه در دین، نظام ادراکی جامع رشد و تحقیق و توسعه دین‌شناسی
۳۶	واژه تفقه در متون و منابع شرعی
۳۹	تعریف تحلیلی «تفقه در دین»
۴۰	اقسام اجتهاد در نگاه دانش‌بنیان رشد
۴۲	سطوح تحلیلی اندیشه رشد شناخت فقه جامع اجتهادی و جغرافیای تفقه در احکام
۴۴	پنجم: تطور اندیشه ولایتمندی فقه جامع اجتهادی
۴۴	فقه‌شناسی پیشرفت‌شناخت، رهسپار نظریه‌پردازی ولایت‌فقیه
۴۷	تطور اندیشه ولایت‌فقیه از مجرای تطور اندیشه دین‌شناخت پیشرفت
۵۳	گشودگی تحلیلی تدریجی فصل مدیریت اجرا
۵۵	از نظام ولایت فقه به نظام ولایت‌فقیه
۵۸	از فقه احکام به فرآیند تحقیق و توسعه جامع‌نگر
۵۹	ششم: فقه جامع و نظام تحقیق و توسعه
۵۹	فقه جامع اجتهادی
۶۱	چستی پژوهش رشد - توسعه‌ای فقهی
۶۲	بازتعریف دانش دینی به فقه جامع

فقه مضاف.....	۶۳
ایده و چشم‌اندازی به جریان «تفقه در دین» در نظام ولایت و مدیریت تحقیق و توسعه‌ای.....	۶۴
ایده مهندسی فکر دینی، رکن اندیشه‌ای نظام ولایت‌فقیه.....	۶۵
نتایج و پیشنهادها.....	۶۹
نتیجه‌گیری.....	۶۹
پیشنهادها.....	۷۰
منابع.....	۷۲

فهرست اشکال

شکل ۱: الگوی سنت تاریخی و بازآمد روش‌شناختی سطوح تجربه درون‌زای پیشرفت در عصر انقلاب اسلامی.....	۱۹
شکل ۲: اضلاع تحلیل اندیشه نظریه جمهوری اسلامی - ولایت‌فقیه.....	۲۱
شکل ۳: لایه‌های تحلیلی جریان تغییر - پیشرفت.....	۲۴
شکل ۴: الگوی کلان تحلیلی توسعه‌ای نظام جمهوری اسلامی.....	۲۷
شکل ۵: فرآیند درونی یک سند راهبردی - اقدام راهبردی.....	۳۲
شکل ۶: سطوح تحلیلی فقه در دین - فقه در احکام در نظریه‌پردازی ولایت‌فقیه.....	۴۳
شکل ۷: جریان شکل‌گیری اندیشه - نظریه پیشرفت و نسبت‌داری فقه در احکام با فقه جامع پیشرفت.....	۴۶
شکل ۸: الگوی جامع‌نگر اندیشه - اقدام پیشرفت.....	۴۷
شکل ۹: الگوی سنت پیشین نظریه‌پردازی ولایت‌فقیه.....	۵۳
شکل ۱۰: الگوی دوره‌گذار نظریه‌پردازی ولایت‌فقیه.....	۵۴
شکل ۱۱: الگوی درون‌زای پیشرفت نگر ولایت‌فقیه.....	۵۶
شکل ۱۲: نقشه جامع علمی و حیث استنادی آن به نظام ولایت‌فقیه.....	۵۷
شکل ۱۳: الگوی مرسوم در سنت پیشین نظریه‌پردازی ولایت‌فقیه.....	۵۸
شکل ۱۴: نمای آغازینی از سه دوره تاریخ نظریه‌پردازی ولایت‌فقیه.....	۵۹
شکل ۱۵: الگوی تحلیل نسبت فقه احکام با ولایت نظام جامع ادراکی فقه در دین.....	۶۰
شکل ۱۶: فرآیند گذار فکر دینی به اصل اقتدار توسعه‌ای در متن پردازش نظریه ولایت‌فقیه.....	۶۶
شکل ۱۷: الگوی نسبت گزاره‌های اخباری و انشایی در پردازش اندیشه پیشرفت - اندیشه ولایت‌فقیه.....	۶۸

چکیده

از چهار مؤلفه مفهومی نظام‌واره «نقشه جامع اندیشه و دانش دین‌شناخت پیشرفت»، اولین نگاه، نگاشت ادراکی است که از جمله به چستی نظام جامع ادراکی معطوف به رشد، می‌پردازد. در سخن دیگر، اولین دسته پرسش‌ها در «چستی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت»، پرسش از «خاکسار ادراکی» آن است:

۱- برای ورود به پرداخت «نقشه جامع دانش دینی» از کجا باید آغاز کرد و از چه منظر باید به دانش دینی نگریست؟

۲- کدام تلقی از دانش دینی، می‌تواند دستگاه ورود به ایده نقشه جامع علمی، نقشه راه دانش دینی و به تعبیری چشم‌انداز تحلیلی توسعه‌ای به دانش دینی باشد؟

این نوشتار بر آن است که اندیشه و دانش بنیان الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و سند چشم‌انداز توسعه ۱۴۰۴ (به‌مثابه چکیده عینی «نقشه جامع علمی» پیشرفت) و دیگر اسناد راهبردی نظام، دگرترین ملی تحقیق و توسعه نظام جمهوری اسلامی و متکای نقشه راه و جامع علمی؛ از جمله نقشه راه دانش دینی، به‌واقع همان «نقشه در دین» است. بدین‌سان الگوی مدیریت راهبردی تحقیق و توسعه‌ای در چارچوب نظام لایتمند فقه نیز، در راستای اندیشه، نظریه و گفتمان تحقیق و توسعه فقه در دین محور قرار می‌گیرد. به این قرار، نظام اندیشه‌ای - دانشی مبنای «ولایت حاکمیتی و تحقیق و توسعه‌ای فقه» همان «فقه در دین» است.

پرسش‌ها در شش فراز تحلیلی: «نقشه جامع علم (اندیشه و دانش پیشرفت) و نگاشت ادراکی آن»، «گذار معرفت‌شناختی به‌صورت مسئله اصلی»، «اندیشه خود ویژه ترقی»، «فقه در دین، اندیشه دین‌شناخت دارای اقتدار رشد - توسعه‌ای»، «تطور اندیشه ولایتمندی فقه جامع اجتهادی» و نیز «فقه جامع و نظام تحقیق و توسعه»، در دستور

پاسخ قرار گرفته‌اند. پاسخ‌های آغازین این چهار پرسش، به این قرارند:

۱ - نفس پرداخت به چندوچون دانش دینی در مثل نقشه راه دانش دینی، اساساً پرداخت، کاوش و شناختی درجه دوم است که خود در دو وجه نظر سامان می‌یابد:

۱ - ۱ - معرفت‌شناسی پسینی یا^۱: یعنی به تاریخ معرفت دینی بنگریم و احکام و قوانین تحول و فراز و فرود تاریخی آن را تحلیل کنیم و دریابیم که اندیشه دینی در عرصه تحقق تاریخی خویش چه میزان بنیان راهبری تغییر در تاریخ تحولات جهان تمدن ایرانی - مسلمان بوده است.

۱ - ۲ - معرفت‌شناسی پیشینی یا^۲: یعنی به تلقی خویش از معرفت و دانش دینی بپردازیم. اینجا دانش دینی، به دانشی معطوف به آرمان رشد، آیین و کیش نیل به آرمان و راهبری به سوی آن معرفت می‌شود و اندیشه دینی، به واقع اندیشه ترقی و پیشرفت به سوی آرمان رشد است.

۲ - فصل مشترک و برآیند پرسش‌ها و پاسخ اول، همان «اندیشه مبنای دولت دینی» است و اندیشه و دانش مبنای راهبری تغییر، «اندیشه و دانش مبنای دولت دینی» نیز هست. لذا دانش مبنای ولایت و تغییر، همان «اندیشه و دانش مقصود نظر در «پروژه نقشه جامع علم، اندیشه، نظریه و گفتمان توسعه دانش بنیان و نقشه جامع اندیشه و دانش دینی» است و خاستگاه ادراکی اصل ولایت و دانش علوم، «نگاشت ادراکی نقشه جامع دانش دینی» را توضیح می‌دهد.

۳ - گفتنی است: ورود تفصیلی به پرداخت «نظریه دولت دینی» در متن آن به «دکترین تحقیق و توسعه ملی» درگرو گذار از ۴ فراز مترتب بر یکدیگر اندیشه‌ها - پژوهشی است:

۳ - ۱ - فهم بیرون دینی از مقوله «اندیشه تحول خلاق» و بسط دینی آن از منظر «فلسفه دینی» و به طور خاص «انتظار رشد آفرینی از دین»؛

۳ - ۲ - «نظریه دین‌شناختی فهم راهبر تغییر» و به تعبیری گفتمان درون دینی از اندیشه تحول خلاق یا نظام جامع ادراکی معطوف به رشد؛

۳ - ۳ - «نظریه دین‌شناختی تحقیق و توسعه» و به تعبیری بسط الگوی دین‌شناختی فهم راهبر تغییر در مرحله پرداخت الگوی تحقیق و توسعه؛

۳ - ۴ - «اندیشه فقه جامع اجتهادی، به مثابه اندیشه بنیان دولت دینی»، در برآیند

سه فراز پیشین در قالب اندیشه ولایت فقیه و قرارگیری فرایند شناختی این منظومه ادراکی در سطوح تحلیلی مبانی نظری (فلسفه دینی، معرفت‌شناختی، هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و ...) تا پردازش الگوی وضعیت مطلوب و تا فرایند الگوی مدیریت راهبردی؛ چهار فراز تحلیلی یادشده با یک پروژه مفصل، یعنی «پروژه نقشه جامع علمی» به «فرایند مدیریت تحقیق و توسعه» پیوند می‌خورد.

۱- از مجموعه نگاشت‌های نقشه جامع علم، اولین نگاشت «نگاشت ادراکی» است. در این نگاشت، چسب‌های ادراک مبانی مدیریت راهبردی پیشرفت تعیین می‌شود. در ذیل نگاشت ادراکی است که دریافت می‌شود اندیشه دین‌شناخت پیشرفت و پیشرفت شناخت دین، در واقع یک اندیشه ولایتمند فرایند رشد - توسعه است.

۲- اندیشه، نظریه، گفتار، جمهوری اسلامی و اقتدار ملی دارای دو ضلع تحلیلی نقشه جامع علم و نقشه جامع علم است، از نگاشت ادراکی مبانی هر این دو نقشه، به چسب‌های معرفت‌شناخت اندیشه دین‌شناخت، شرفت پرداخته می‌شود؛

۳- اندیشه مبانی نظریه ولایت فقیه، در واقع «تفقه در دین» است یعنی اندیشه دین‌شناخت پیشرفت و پیشرفت شناخت دین - به هیچ روی به معنای «تفقه در احکام» نیست. چراکه تفقه در دین، دانش مبانی و فلسفه فقه و الگوی مدیریت راهبردی است و تفقه در احکام عضو منظومه‌ای دانش فقیه در دین است که به هیچ روی ظرفیت معرفت‌شناختی تولید دانش بنیان مدیریت پیشرفت ندارد؛

۴- تجربه انقلاب اسلامی در کانونی‌ترین تجربه درون‌رای - ویش به ضرورت بازخوانی اندیشه دین‌شناخت پیشرفت رسیده است. تطور، دگردیسی و واکنش‌های طومار تجربه انقلاب اسلامی از خواسته سطح انقلاب فرهنگی، انقلاب سیاسی، انقلاب تولید علم و گذار به جنبش بسط مرز دانش یا نظریه‌پردازی تا طرح ایده الگوی مدیریت راهبردی پیشرفت، نمایانگر این است که یک گذار تدریجی در سطوح درونی تجربه انقلاب اسلامی رخ نموده که ضرورت واشدگی خاستگاه معرفت‌شناخت اندیشه انقلاب و جمهوری اسلامی را به خوبی نشان می‌دهد. قرار یافتن تجربه انقلاب اسلامی در واگشودگی خاستگاه معرفت‌شناختی نظام جمهوری اسلامی - به موازات تنقیح مبانی فلسفه دینی تجربه انقلاب اسلامی - به مثابه آخرین و بنیادی‌ترین نقطه رأس هرم تطور تاریخی نظریه انقلاب اسلامی است که نظریه پیشنهادی این قلم، فراخوان بر قاعده نشانیدن این هرم

است. قاعده نظریه جمهوری اسلامی همین انقلاب یا جنبش معرفت‌شناختی است. کاستی برجسته موج اول تمدنی جهان اسلامی ایرانی و موج دوم تمدنی، «عنصرنگری در اندیشه مبنای تحوّل»، در دو موج تمدنی یادشده است. یک بهره گفتمانی این تجربه بزرگ، آن است که گفتمان «توسعه دانش‌بنیان» بر بنیان اندیشه دین‌شناخت پیشرفت (تفقه در دین)، در هیئت گفتمان «رشد - توسعه تفقه در دین‌بنیان» برمی‌آید؛

۵ - تفقه در دین منظومه ادراکی جامع رشد - توسعه‌ای دین‌شناخت و رشد - توسعه شناخت دین است. اندیشه مزبور، اندیشه مدیریت دین‌شناخت راهبردی تغییر است. منظومه جامع رویکردهای اجتهادی (نظری، اصولی، فقهی، تطبیقی و عملی) در این منظومه دانشی جای دارد. این منظومه دانشی، دارای ظرفیت شناختی و روش‌شناختی گذار از پژوهش‌های سطح بن به پژوهش‌های توسعه‌ای و تولید دانش‌بنیان مدیریت راهبردی است. سطوح تحلیلی جامع اجتهادی، دارای سه لایه کل به جز تفقه در دین، فقه تشریعی و فقه احکام است؛

۶ - تطوّر تاریخی نظریات ولایت‌فقه در استای گذار از ولایت‌فقیه در احکام به ولایت تفقه در دین است.

۷ - نظام ولایت‌فقیه، سامانه جامع تفقه در دین بنیان مدیریت راهبردی فرهنگی جامعه اسلامی است. در ذیل این نظام کلان، نظام علمی تولید علم، نظام ملی تولید اندیشه و دانش‌بنیان پیشرفت قرار دارد و دو نگاشت نهایی - دانشی و تحقیق و توسعه‌ای سند راهبردی این نظام را به دست می‌دهد.

مقدمه

اندیشه دینی در عصر چالش معنی‌داری زندگی جان‌ها، با پدیدار انقلاب اسلامی ایران، به مدنیت‌آفرینی جهان اجتماعی پیشرو و به سودای درافکندن یک نظام خودتکاپوی تمدنی، وارد گردید. اساس این امر، بر جامه اندیشه جمهوری اسلامی، عینیت معاصر یافته است.

شاخصه‌های تحلیلی - عصر نوین فکر دینی

حوزه فکر دینی در کوران گذار دوازدهم از مهندسی ناگزیر خویش است و شاخصه‌های تحلیلی چندی با آن همراه است. (اکوچیان ۱۳۸۸ ب: ۲۲ - ۱۲)

۱ - ناگزیری طی سپاری دو دوره پیش‌آمده برای معرفی شناختی اندیشه و دانش معاصر بشری در فضای درون‌زای تحول فکر دینی، از دوره مکمل‌گیری رویکرد معرفت‌شناختی به دانش‌ها و معارف درون‌دینی تا گذار به دوره بازتابی میان‌حوزه‌ای و میان‌رشته‌ای‌های معارف درون‌دینی با خویش و با معارف برون‌دینی (و علوم خاص علوم انسانی)؛

۲ - ناگزیری ورود به پاسخ چالش‌ها و انتظارات جهان مدرن پیش روی ایرانی، اسلامی و بین‌المللی؛

۳ - ناگزیری گذار به ایده دولت - ملت و تحقق اصل ولایتمندی دانش و ولایت فقه و به این قرار ولایت فقیه.

پیش‌تر در دوره معاصر یک تجربه مقدماتی اما کارآمد برون‌دینی در اختیار است: گذار از موج اول جنبش معرفت‌شناختی میراث اندیشه‌ای خویش در غرب، رویکرد درجه دوم به بازخوانی دانش تاریخ‌مند خویش از چشم‌انداز اندیشه ترقی، تجربه گفتمان تکاملی آن و سپس گذار به قرائت توسعه‌ای آن و در متن این دومی و نگاشت‌های بازپردازش شده‌ای

از گفتمان اقتصادی توسعه تا قرائت انسانی^۱ تا قرائت پایدار و الگوی توسعه دانش‌بنیان که ردپای آن را تا قانون اساسی نظام جمهوری اسلامی می‌توان گرفت.

عصر انقلاب اسلامی مجالی شد (همان: ۳۹ - ۳۳) تا پس از گذار از لایه‌های رویین‌تر اندیشه جمهوری اسلامی یعنی انقلاب سیاسی، انقلاب فرهنگی به لایه انقلاب تولید علم در رسیم و رهسپار کاوش از چیستی آن به مدد معیار الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی باشیم؛ انقلاب تولید علم به منظور دستیابی به الگوی دانش ولایت‌مند «نقشه جامع علم»^۱، «الگوی اندیشه و دانش معطوف به رشد - توسعه» و به مدد آن دستیابی به گفتمان - درون‌زای جمهوری اسلامی و درون‌دینی از «توسعه دانش دین‌بنیاد» یا «توسعه حکمت‌بنیان» یا «توسعه تفقه دین‌بنیان».

بدین‌سان دو پیشرفت - یک ملی در مختصات به مثابه تئوری مبنای نظام جمهوری اسلامی یا نظریه جمهوری اسلامی - پیش روست:

۱ - نقشه جامع علم (شرایع انقلاب فرهنگی: ۱۳۸۹) و به این قرار در چشم‌انداز حوزه فکر دینی؛ نقشه جامع اندیشه و دانش دین‌شناختی پیشرفت و به تعبیری نقشه جامع تفقه در دین یعنی الگوی راه - ریزی به اندیشه و دانش دین‌شناختی پیشرفت (رشد - توسعه درون‌زا).

۲ - نقشه جامع علمی (همان) (یعنی الگوی علمی و دانش‌بنیان رشد - توسعه ملی) و به این قرار گفتمان رشد - توسعه تفقه در دین‌بنیان (آکوچکیان، ۱۳۸۸: ۲۲ - ۱۲) بلوغ اندیشه‌ای نهاد عالی مدیریت ملی بدین نقطه رسیده است.

۱ - پردازش نظریه جمهوری اسلامی در گرو پردازش اندیشه علمی درونی آن یعنی «اندیشه ولایت‌فقیه» است.

۲ - نظریه جمهوری اسلامی در برآیند دو اصل «نقشه جامع علم» - «نقشه جامع علمی» و به این قرار «نقشه جامع اندیشه و دانش دین‌شناختی پیشرفت» یا «الگوی تفقه در دین ولایت‌مند» «نقشه جامع تفقه در دین‌بنیان توسعه»، بازتعریف می‌شود و تحقق می‌یابد.

۳ - و بدین‌سان ایده ولایت‌فقیه در برآیند دو اصل «تفقه در دین ولایت‌مند» و «ولایت تفقه در دین‌بنیاد»، بازتعریف می‌شود و تحقق می‌یابد. (آکوچکیان، ۱۳۷۶: ۱؛ ۶۴: ۶۱)

۴ - عرصه دین‌پژوهی با رویکرد پژوهش اصیل یعنی مسئله‌پژوهی دین‌شناخت (طرح